

MŰVÉSZ HÁZASPÁROK. T. HORVÁTH ÉVA ÉS ALFÖLDI LÁSZLÓ

DOI 10.35402/kek.2024.1.5

Absztrakt

T. Horváth Éva és Alföldi László két olyan magyar képzőművész, akik művészi pályájukat elválaszthatatlanul összekapcsolták egymással. A két művész nemcsak a házasság, hanem a közös érdeklődés, a festészet iránti elkötelezettség is összeköti. Megismerkedésüktől kezdve – amelyben fontos szerepet játszott Fishcer Ernő és a Fáklya-klub – együtt dolgoztak, közös műtermet is kialakítottak. A közös munka egyrészt hozzájárult fejlődésükhöz, új stílusok, kifejezési formák felfedezéséhez, másrészt a hosszú és közös út során a művészek nemcsak kollégák, hanem barátok és társak is lettek, rendkívül erős, egy életen át megtartó kötelék alakult ki közöttük.

T. Horváth Éva lírai absztrakt festményeiben a színek és a formák harmóniáját keresi, míg Alföldi László kollázsaiiban a geometrikus formák és a monokróm színek dominálnak. A két művész alkotásai között vannak közös elemek is, például a kompozíció szigorúsága és a felületek gondos kidolgozása. A hasonlóság mellett a különbségeket is érdemes kiemelni. T. Horváth Éva művei líraibb hangvételűek, míg Alföldi László alkotásai inkább racionálisak.

T. Horváth Éva és Alföldi László művészete két különböző, de egymást kiegészítő világ. A két művész művei együttesen egy komplex és sokszínű képet mutatnak a kortárs magyar festészetéről. Alkotásaik számos kiállításon szerepeltek Magyarországon és külföldön is, műveik számos magángyűjteményben is megtalálhatók.

Kulcsszavak: közös műterem, közös érdeklődés, lírai absztrakt, racionális kollázs

Abstract

Éva T. Horváth and László Alföldi are two Hungarian artists whose artistic careers are inextricably linked. The two artists are linked not only by marriage, but also by a common interest and commitment to painting. From the moment they met, in which Ernő Fishcer and the Fáklya Club played an important role, they worked together and shared the art studio. On the one hand, their

collaborative work contributed to their development, to the exploration of new styles and forms of expression, and on the other hand, during their long and shared journey, the artists became not only colleagues but also friends and partners, forming an extremely strong bond that will last a lifetime.

Éva T. Horváth's lyrical abstract paintings seek harmony of colour and form, while László Alföldi's collages are dominated by geometric shapes and monochrome colours. The two artists also share some common elements, such as the rigour of composition and the careful elaboration of surfaces. In addition to the similarities, the differences are also worth highlighting. Éva T. Horváth's works are more lyrical, while László Alföldi's are more rational.

The art of Éva T. Horváth and László Alföldi are two different but complementary worlds. Together, the works of the two artists present a complex and diverse picture of contemporary Hungarian painting. Their works have been exhibited in numerous exhibitions in Hungary and abroad, and their works are part of numerous private collections.

Keywords: shared arts studio, shared interest, lyrical abstract, rational collage

A kortárs magyar képzőművészet művészházaspárjainak bemutatását Schaár Erzsébet és Vilt Tibor szobrász házaspár bemutatásával kezdtük, majd Mózes Katalin és Turcsányi Antal festőkkel folytattuk. Ez az írás T. Horváth Éva és Alföldi László képzőművészeiről, egymást a műveik létrehozásában és kiállításokon való bemutatkozásában is segítő emberpárról szól.

A modern magyar képzőművészetben az elismert és kevésbé ismert alkotók között számosan osztották meg műtermeiket házastársukkal, vagy dolgoztak egy fedél alatt. Néhányan közülük: Dénes Valéria és Galimberty Sándor, Anna Margit és Ámos Imre, Vajda Júlia és Vajda Lajos, Gráber Margit és Perlott Csaba Vilmos, Modok Mária és Czóbel Béla. A kortársak közül Mauer Dóra és Gáyor Tibor, Vojnich Erzsébet és Szűts Miklós, Soós Nóra és Győri Márton, és még sokan mások.

T. Horváth Éva (Budapest, 1945–) először 1972-ben a Szegedi Tanárképző Főiskolán szerzett rajz szakos tanári diplomát, majd a budapesti Képzőművészeti Főiskolán. Szeretett tanítani, így érthető, hogy kötődött a pedagógusoknak kulturális programot kínáló budapesti Fáklya-klubhoz. Estéknként itt rajzolt és 1987-ben itt rendezett kiállítást *Szakrális képek* és 1994-ben *Lepedőképek* címmel. 1986-ban itt ismerkedtek meg Alföldi László festőművésszel.

Alföldi László (Budaörs, 1948–) apja korai halála miatt nem folytathatott hivatására felkészítő iskolákat, kertész lett. Az angyalföldi József Artilla Művelődési Ház rajz szakkörében tanult Fischer Ernő festőművész irányításával, majd a Budapesti Pedagógus Képzőművész Stúdióban tanulta a mesterséget (1984 és 1995 között). Az Oktogon közelében ez az intézmény az 1900-as évek eleje óta

működik művészeti és zenei központként, ami az ötvenes évektől lett Fáklya-klub néven a pedagógusoknak kulturális programokat, továbbképzéseket kínáló hely. 1965 és 1991 között Pedagógus Művelődési Központként működött. Jogutódja a Fáklya Klub Egyesület, amelynek egyik tagozata a Pedagógus Képzőművész Stúdió.

Talán szükségszerű, hogy a tanulásnak és tanításnak annyira elkötelezett kétfestőművész, T. Horváth Éva és Alföldi László éppen a Fáklya-klubban ismerkedett meg, és lettek tanítványai a kiemelkedő pedagógusi képességekkel rendelkező Fischer Ernőnek (Losonc, 1914 – Budapest, 2002). Lírai absztrakt festőművész, aki 1959-től 1974-ig a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskola Rajz tanszékén tanított). 1985 és 1995 között Sopronban, a Fischer Ernő irányította nyári művésztelepen a házaspár együtt dolgozott, és részt vettek a művészetről szóló beszélgetéseken. Fischer Ernő mindkettőjüknek tanára, mestere, példaképe volt évtizedeken keresztül. Véleménye, gondolkodás és festői látásmódja formálta T. Horváth Éva és Alföldi László festésmódját, alkotói/fejlesztési folyamatát, pályájuk alakulását, de közvetlen hatása, erősebb befolyása csak az együttműködésük korai szakaszában mutatható ki műveikben. Alföldi László, aki nemcsak festőművész, rajzpedagógus, hanem művészeti író (érzékeny műelemző), gyakran írt Fischer Ernőről. 1989-ben, mesterük 75. születésnapjára, az Esztergomi Keresztény Múzeumban rendezett kiállítás kapcsán fogalmazta meg: „A Mester és Tanítvány viszony bonyolult emberi kapcsolatot jelent”.

Mindketten saját arculatuk, útjuk formálásán dolgoztak szokatlan munkatársként, a szakma iránti elkötelezettséggel. A „Mesterrel”, tanárukkal való kapcsolat kettőjük szakmai és baráti kapcsolatának elmélyülésében is szerepet játszott. T. Horváth Éva édesanyjával és fiával bensőséges családi kapcsolatban élt, valamint kiváló intellektusú bátyjaival is (fiából ismert fotóművész lett). Alföldi László felesége, Köllös Judit festő volt, ő is Fischer Ernő tanítványa. Betegsége alatt férje ápolta és nevelte lányukat, aki könyvtáros lett és négy gyermek édesanyja. Fiatalon halt meg (1994-ben), tehetsége nem tudott kibontakozni. Természetesen ő is tagja volt a Budaörsi Műhelynek, ami azoknak a Fischer-tanítványoknak a köréből alakult ki, akik a nyolcvanas évek végétől hétvégeken rendszeresen találkoztak Alföldi László műtermében. Ez akkor és ma is abban a házban volt, amelyben Alföldi született, felnőtt és szüleitől örökölt, amelyben kialakította műhelyét és műtermét. Ő nevezi 2014-ben a Budaörsi

Műhely emlékezete című kiállítás megnyitójában posztgraduális képzésnek a szakmai beszélgetéseket, melyeken rajta kívül rendszeresen szerepelt T. Horváth Éva, Kölüs Judit, Bíró Judit, Csengery Béla, Fischer Ernő (Bíró Judit 1992-ben meghalt, 35 éves volt, Kölüs Judit 1994-ben, 44 éves volt). 1990-től maguknak rendeztek kiállítást és beszélgettek egymás munkáiról. Először 1990-ben mutatkoztak be Zsámbékon a Tanítóképző Főiskola kápolnájában a *Kép és zene* címmel rendezett kiállításon, majd 1991-ben Angyalföldön a József Attila Művelődési Házban *Töredékek*, 1992-ben Zalaegerszegen a Zsinagógában *Öten* címmel, 1996-ban Budaörsön a Könyvtár Galériában (később többször is) kiállítottak. Az alapító tagok öten voltak; a műhely tagjai 15-20 fő.

T. Horváth Éva és Alföldi László 1997 óta élnek együtt. Három helyen alakították ki közös otthonukat és műtermüket. Az egyik a Nyugati-pályaudvar közelében egy igényes polgárház polgári lakásában. A másik Gödön, egy kertes családi házban. Alföldi László pedig felújította, átalakította a budaörsi hagyományokat, jellegzetességeket őrző családi házat. Nemcsak egy térben dolgoznak, hanem egymás közelében, anélkül, hogy zavarnák egymást. (Sőt! mondanák most egyszerre mind a ketten). Kapcsolatuk kötőanyaga a festésnek való elkötelezettségük. Meg persze az egymás iránti megbecsülés, tisztelet, elismerés és a szeretet. Alföldi László természetesen nemcsak Fischer Ernőről és a Budaörsi Műhelyről írt tanulmányokat, elemzéseket, hanem T. Horváth Éva művészi tevékenységéről igényesen, elmélyülten (*A nemtelen anyagok felragyogtatása*, kiállításmegnyitó, Budaörs, Könyvtár Galéria, 2015).

Annak, akinek olyan szerencséje van, mint nekem, hogy ismeretségünk kezdetétől folyamatosan követhetem kettőjük kapcsolatát, valahogy meg kellene fogalmazni, milyen ritka az olyan minőségű

párkapcsolat, mint az ő kettőjüké. Szeretet, család (hat unoka), barátság és egymást támogató, segítő munkakapcsolat, szövetség. 2015-ben és 2016-ban hónapokon keresztül, minden hétfőn reggeltől a T. Horváth Éváról készült könyv előkészítésén dolgoztunk. Mindkettőjük munkabírásnál túl számomra szokatlan volt a hozzám való türelmük, kedves udvariasságuk és az egymás közötti értő, elfogadó stílusuk. Mindhárman elmúltunk 70 évesek. Alföldi László emelgette, mutogatta a festményeket, rajzokat (a tekercsképek hosszúak, az anyagképek és a lepedőképek nehezek), és ami a legfontosabb: ő készítette a könyvhöz – profi módon – a reprodukciókat. Soha egyetlen hangos szó nem hangzott el, vitatkozni is csak én vitatkoztam. Ritkán láttam, éltem meg hosszú életem során olyan derűs, egymásra hangolódó, felnőtt emberekhez méltó kapcsolatot, mint a kettőjüké. Nemcsak a műalkotásokat néztük és nemcsak a művészetről beszélgettünk, hiszen kávéztunk is, ebédeltünk is, üldögéltünk a budaörsi és a gödi kertben is. A közös munka eredménye az Írók Boltjában 2016 májusában bemutatott monográfia T. Horváth Éváról, melyet Zsubori Ervin tervezett és Szilágyi Ákos mutatott be. Ide kívánkozik T. Horváth Éva vallomása a festésről, melyet az Arnolfini Salon Esszéportál felkérésére írt: „Amikor festek, szabadnak érzem magam. Olyan szabadság ez, amely a repülésre emlékeztet; arra, hogy elemelkedve a földtől, más törvényszerűségek között létezem. Nincs bennem aggodalom a kudarc miatt, mert sikervágy sincs, a dolgok egymásból következnek, mintha tagjaim meghosszabbításai lennének. A világ többi része szorongások tere, itt biztonságban érzem magam” (2014).

Közösen használt műtermük Budaörsön, Gödön és a pesti lakásukban kialakított munkahely rendezettsége, tárgyai, felszereltsége, otthonossága sugallja fegyelmezett, gondos munkaviszonyukat, technikai, eszközhasználati és felületalakítási érdeklődésüket, a vizuális megjelenítés sokféleségéhez való vonzódásukat.

2019 novemberében *Mű-terem* címmel rendeztem tíz képzőművész, a témához kapcsolódó műveiből kiállítást. Mindegyikük alkotómódszerét régóta jól ismertem és műtermüket is, ahol a művek létrejöttek. Alföldi László *A történet vége* című, vegyes technikával készült kollázsai konstruktív, puritán, intellektuális gondolkodásmódjának képi tükröképei. Akárcsak T. Horváth Éva vegyes technikával készült *Mű-Terem* című lírai absztrakt függőleges tekercsképei. Mindkettőjüknél a legfőbb kompozíciós elem a rendtevévő vonal, a képépítő

elemek, mely egymással is párbeszédet folytatnak és a nézőt is határozottan megszólítják. A műterem mint a műteremtés szinte mágikus színhelye a festészetet teremtőket és a festményeket kedvelőket egyaránt vonzza, hangsúlyozta megnyitóbeszédében dr. Cseuz Regina főorvos, műgyűjtő is (2019, Arnolfini Szalon esszéportál). A tíz éve működő Artézi Galériában hét csoportos kiállítást rendeztem, egy-egy témához kapcsolódó művekből (Együtt egyedül, Közel? Távol, Tükör stb.) Ezeket Alföldi László és T. Horváth Éva munkái is szerepeltek.

Mindketten aktív kiállító művészek, T. Horváth Éva 1972 (Művészeti Ház, Abasár), Alföldi László 1993 (Könyvtár Galéria, Budaörs) óta. Mind a ketten rendszeresen bemutatják műveiket egyéni kiállításokon (Budapesten, Budaörsön, Szegeden, Szentendrén, Zsámbékon stb.) és csoportos kiállításokon is (Magyar Festők Társasága, Budaörsi Műhely, Országos Papírművészeti Triennálé, Magyar Művészeti Alkotók Társasága, Matéria Művészeti Társaság, MAOE és így tovább). „A majd négy évtizedig tartó tanulóidőszakot követően csak ötvenéves korom után szántam rá magam, hogy nagyobb nyilvánosság előtt is bemutassam műveimet. Azóta húsz önálló kiállításom volt, és több mint ötven nemzetközi, országos és budapesti csoportos kiállításom szerepeltek alkotásaim” – fogalmazza meg Alföldi László az Artézi Galéria katalógusában (2016) kettőjük kiállítása kapcsán. Mindez annak is bizonyítéka, hogy folyamatosan, rendszeresen, fegyelmezetten dolgoznak, együtt készülnek a nyilvános bemutatkozásokra, rendkívül elkötelezettek saját szakmájuk iránt. Kísérletezők, formateremtők, igényesen kivitelezett műveiket szívesen szembesítik a nézőkkel. Már volt szó a *Két-ségek* című közös kiállításukról az Artézi Galériában. Ahhoz kapcsolódóan jelent meg a Corn & Soda című kulturális magazinban interjú Alföldi László képzőművésszel, melyben a közös gyökerekről, az egymásra hatásról és az alkotási folyamatról is beszélgettek. Itt is elhangzik, hogy a kilencvenes évek óta dolgoznak együtt, de azt megelőzően külön-külön is volt kapcsolatuk Fischer Ernővel, aki aztán közös mesterük lett. T. Horváth Évának a hatvanas évek végén Szegeden, a Tanárképző Főiskolán volt tanára és tanszékezetője, Alföldi Lászlónak pedig kora ifjúságától – az ő megfogalmazása szerint – „szellemi irányítója”. A nyolcvanas évek második felében a Budapesti Pedagógus Képzőművész Stúdióban mind a ketten nála rajzoltak (erről is volt már szó.)

„Saját másságunkat és azonosságunkat keressük minden helyzetben az alkotásaink révén” – állítja

Alföldi, elismerve különbözőségeiket és hasonlóságait. „Számunkra a kölcsönös inspiráció még ma is fontos tényező az alkotás folyamatában. De ami még fontosabb egy művészpár esetében, hogy továbbra is első kézből kaphatja azokat a szakszerű kritikákat, amelyeket régebben a mestertől kapott.” A kiállítás kapcsán a Librarius kortárs kultmagazinban *Hogyan hat egymásra a házaspár, ha mindketten képzőművészek?* címmel jelent meg ismertető, amelyben a „párkapcsolat” kap különös hangsúlyt, ezen belül is a két alkotó kapcsolatának visszatükröződése a művekben. Szerintük a két képi világ a kollázsstílus ellenére nagyon különböző: Alföldié „zárkózottabb, geometrikus és gyakran monokróm formák jellemzik”, T. Horváthé „nyitottabbak, színesebbek, szerteágzóbbak”. Ugyanakkor „néhány apró elem – egy-egy írástörredék, labirintus és nehezen megfejthető figura – mégis mutatja a kapcsolatot a két világ között”.

A *Két-ségek* a harmadik közös kiállításuk volt. 2012-ben mutatkoztak be az Újlipótvárosi Galériában *Együtt* címmel. A Galéria a XIII. kerületi művészek egyik kiállítóterme (T. Horváth Éva–Alföldi László otthonának, műtermének is ez a színhelye), itt 1994 óta rendeznek kiállításokat, ők ketten többször is szerepeltek csoportos és egyéni kiállításokon. A másik helyszín a RaM Colosseum, ahol T. Horváth Évának 2011-ben, 2016 májusában a róla szóló monográfia megjelenésekor, és 2018-ban is volt egyéni bemutatója. A Klub-galériában a közös kiállításukat Novotny Tihámér nyitotta meg. A szerző ismerteti azt a papírnyomat alapú képépítést, amely Alföldi László jellegzetes technikája (paratípiá elnevezéssel). Sinkó István az Új Művészet 2021. márciusi számában írt a kiállításról *Együtt, távolodva...* címmel.

2001 decemberében az Artus Stúdió Galériában *Kép-más-ok* címmel volt az első közös kiállításuk. Megnyitotta Goda Gábor, aki a címre utalva hangsúlyozta: „Csak más van és hasonló van. A hasonlóság azonban csak másságukat bizonyítja. Nincs azonos arc, azonos kép, azonos arckép. Csak kép-más van. Arc: más-kép.” Ez akár mottója is lehetne Alföldi László és T. Horváth Éva évtizedek óta tartó páros életének és a közös műtermekben folyó munkáknak. A 2001-es kiállítás összesen száz portré szerepelt (50+50). Kiemelendő Alföldi Vajda-sorozatából néhány Vajda Lajost bemutató portré. T. Horváth Évától pedig a kis méretű, expresszív fejek sorozat. A 2001. óta összesen három (*Együtt*, 2012 és *Két-ségek*, 2016) rendhagyó bemutatkozás vallomás önmagukról, a közös életükről,

együttműködésük eredményességéről. A munkához, festéshez, az önmagukhoz és a másikkal való kötődésükről. Együttesükről. Pedig alkatilag, megnyilvánulásait, viselkedésüket, kultúrájukat, családi hátterüket tekintve is nagyon különböznek egymástól. Sok közös vonzódás, érdeklődés, folytonos párbeszéd – a képesség mellett.

Munkamániások, kísérletezők, nyitottak mindenre, ami festészet, szenvedélyes olvasók. T. Horváth Éva szép nő, esztétikus megjelenésű, igényes külsejű, rendkívül művelt (nemcsak a képzőművészetben, a szépirodalomban és a zenében is). Folyton tevékenykedő, állandóan rajzoló, alkotóként nyugtalan, impulzív. Budapesti polgári családban nőtt fel, a háború végén született fél-zsidó családban, a zsidó sors áldozataként pusztították el anyai rokonai egy részét. Bátyjai vezető értelmiségiek lettek, fia fotóművész. Ha csak műfaji besorolását tekintjük – lepedőképek, tekercsképek, leporellók, paravánok, művészkönyvek, anyagképek, dobozképek és persze a korai olajfestmények, triptichonok – szinte felfoghatatlan a spektrum tágassága tematikus és technikai, kivitelezési értelemben is. És még nem is említettük rendkívül sok és változatos rajzsorozatait. A nézőt is emocionális megnyilvánulásra készítő, összetett szimbolikájú művek és eklektikusak, mint a bonyolult közeg, környezet, amit az ember évezredek óta épít és rombol, összekötvé múltat, jelent és a bizonytalan jövőt.

Alföldi László testtartása, ereje, stabilitása megőrizte a sokáig fizikai munkából (kertész, betegápolás és munkaterápia) származó energiákat. Budaörsi kézműves, kisiparos családban nőtt fel. 14 éves volt, amikor apja meghalt, így nem folytathatott képzőművészeti tanulmányokat. Szakmát tanult, pénzt kellett keresnie. Nemcsak a képzőművészetben, művészettörténetben képezte magát magas szinten, hanem filozófiában és esztétikában is. Jóképű, férfias, akiből sugárzik a segítőkészség, a mások iránti figyelem. Hosszú ideig gondozta, majd ápolta feleségét, aki fiatalon halt meg. Tanár egyéniség, csoportok szervezője, számos kiállítás rendezője. Tanárként, kiállításrendezőként, művészcsoport-működtetőként nyitott, kommunikatív, beszédes, képzőművészként zárt, fegyelmezett, konstruktív, meditatív. Leginkább a geometrikus absztrakcióba sorolhatók puritán, szűkszavú strukturái. Gondolkodó, intellektuális művész, a nézőt elmélyült elemzésekre készíti, nem engedi felületes megközelítésekre.

Alföldi László 2015 áprilisában fogalmazta meg saját kiállítása megnyitóján: „Kisiskolás koromtól,

lassan hatvan éve vajúdok azon, mi módon legyek festő, vagy mi módon ne legyek az... Már a kezdeteknél rátaláltam azonban egy titokra: a kép megállítja az időt” (Szemlélődés az idegenségben, Arnolfini Szalon Esszéportál). A konkrét, kézzel fogható idő, ami itt kiemelődik: 1990, mely Fischer Ernő festőművész tanárral való együttműködésének első éve. Fischer a 75. születésnapjára kérte meg Alföldit, hogy segítsen neki néhány régebbi, kis méretű képe felnagyított változatának létrehozásában. Ebbe az áldozatos munkába T. Horváth Éva is bekapcsolódott, s ez az évtizedes közös tevékenység egyrészt még közelebb hozta őket egymáshoz, másrészt a tanulást, a műalkotások mélyebb megértését mindkettőjük számára. Megfogalmazza a hatást, a kölcsönhatást, ami hármuk művészetét – Fischer Ernő utolsó periódusát, T. Horváth Éva akkori anyaghasználatát és Alföldi László geometrikus formarendjét – szemléltetik.

Alföldi hármójuk között tartalmi rokonságot lát, ami „a mondanivaló... a szövedékrendszer struktúrájában rejtőzik”. Szerinte Fischer Ernő „anyagban és időben nagymestere volt a sokrétű műveknek. Mi is ezt tanultuk meg tőle”.

2020-ban jelenik meg Alföldi László írása az Arnolfini Szalon Esszéportálon, amelyben beszámol arról, hogy hosszú évtizedek után végre abbahagyhatták az egzisztenciájukat biztosító munkákat, 70 évesen áttérve a nyugdíjas életformára. Az azt megelőző húsz évben mindketten T. Horváth Éva családjától örökölt Váci úti kalaposüzletben dolgoztak; „a nap egyik részében továbbra is kötött munkaidőben... de a másik felében már szabadok voltunk, és tudtunk a művészettel intenzívebben foglalkozni”. (*Munkarend és életrend – ugyanaz és más*, 2020). Soha nem a festészetükből éltek meg, erre nem is törekedtek, nincs galériás kapcsolatuk. „Életünk szerves része a művészet, annak ellenére, hogy a művészeti életben periférikus helyet foglalunk el. Anyagi megélhetésünket mindig és még ma, nyugdíjas korunkban is más tevékenységből biztosítjuk, és így az alkotói tevékenységben sohasem voltunk ráutalva a külső körülményekhez való igazodáshoz” – nyilatkozta 2016-ban Alföldi egy vele készült interjúban (Corn & Soda kulturális magazin).

Páros kapcsolatukról és annak kimutatható hatásáról műveikben többen is beszéltek megnyitókban, írtak műelemzéseikben (dr. Cseuz Regina, Molnár Eszter, Zsubori Ervin, S. Nagy Katalin, Kovács Albert, Novotny Tihamér, Somhegyi Zoltán, Urbán Gyula, Szilágyi Ákos, Kemény Zoltán, Fischer Ernő, Kelle Antal, Kassai-Farkas Ákos,

Goda Gábor, Darits Ágnes, Orbán Tibor, Horváth Zoltán, Sinkó István, Zsubori Ervin, Abafáy-Deák Csillag és Kölös Lajos, Nátyi Róbert, Lakner Zsuzsa). A hasonlóság és a különbözőség egyaránt foglalkoztatta a művészetükről gondolkodókat. Többen is kiemelik, hogy mindketten szívesen alkalmazzák a kollázstechnikát a művek létrehozása során. Az a munkamódszer, ahogy felépítenek egy képet – sok réteg egymásra applikálása – magától értetődően alkalmazza ezt a technikát. Alföldi képeinek alapját képezik a ragasztott újságok, magazinok lapjai, T. Horváth Évánál többféle anyag kerül egymásra, ragasztott és applikált elemek. Bár Alföldinél konstruktívabb, szikárabb, meditatívabb a végeredmény, T. Horváthnál bonyolultabb, organikusabb (szinte szürreális, dadaista), érzelemgazdagabb, mindkettőjükre jellemző a montázs-szerű képi gondolkodás.

A kollázs a kubisták (elsősorban Braque és Picasso), itthon Kassák Lajos óta népszerű műfaja a modern képzőművészetnek, nagyon sok kortárs magyar képzőművész számára is természetes technika, papírt, fényképet, textilt, fát, más anyagokat illesztenek össze, miközben természetes módon használják a hagyományos kifejezőmódokat is (Vojnich Erzsébet, Mózes Katalin, Wahorn András, feLugossy László, Huber András, Kováts Albert és még sokan mások). „Az anyagokhoz való vonzódásom vezetett a kollázshoz. Tulajdonképpen azzal a természetességgel használtam gyerekkoromtól a rendelkezésemre álló dolgokat képek, plasztikák létrehozására, mint manapság” – írja 2016-ban T. Horváth Éva (*Miért a kollázs? Képirás*). „A kollázs anyaga túlmutat önmagán is, mert magában rejti

a kort, a környezetet, annak állapotát, szellemét, az alkotó viszonyát ezekhez.”

A kollázs népszerű téma ma is, a csoportos kiállításokon ők ketten is szerepelnek kortársaikkal együtt (például Győrben 2004-ben a Magyar Kollázs kiállításon, 2012-ben Új kollázs címmel a Vízi-városi Galériában a II. kerületben, 2019-ben a IX. kerületi Mester Galériában, ugyancsak 2019-ben az Óbudai Artézi Galériában a *Műterem* című kiállításon).

Három művész házaspárról jelent meg eddig bemutató a Kultúra és Közösségben. Háromféle párkapcsolat, hatféle életút, eltérő művészi szemlélet. Ami közös mind a háromszor két fél esetében: a munkacentrikus életmód, az elkötelezettség az alkotó tevékenység iránt. És mindegyik emberi kapcsolatban döntő szerepe van a munkának, az egymást segítésnek. Az ő életük elválaszthatatlan a képzőművészettől.

Felhasznált irodalom:

- Alföldi László 2020: *Munkarend és életrend, ugyanaz és más*. Arnolfini Szalon Esszéportál
- Budaörsi Művészek 1999*: Katalógus, Budaörsi Művészek Egyesület
- Forgács Éva 1976: *Kollázs és montázs*. Corvina Kiadó
- Molnár Eszter 2019: *Angyalszárnyú kollázssesszek*. Arnolfini Szalon Esszéportál
- S. Nagy Katalin 2016: *T. Horváth Éva*. Alapos Kalapos
- S. Nagy Katalin 2016: *Kétségek, katalógus*. Artézi Galéria
- T. Horváth Éva 2014: *Amikor festek*. Arnolfini Szalon